

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Профспілка працівників освіти і науки України

Міністерство освіти і науки України на виконання доручення Віце-прем'єр-міністра України – Міністра цифрової трансформації України М. Федорова від 28.07.2020 № 31422/1/1-20 розглянуло лист Профспілки працівників освіти і науки України від 23.07.2020 № 02-5/413 щодо забезпечення виконання норм частини 2 статті 61 Закону України «Про освіту» (далі – Закон) і повідомляє.

Питання підвищення рівня оплати праці працівників закладів і установ освіти і науки є проблемним, особливо гостро воно постало після прийняття у 2017 році Закону України «Про освіту», який законодавчо визначив, що посадовий оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється в розмірі трьох мінімальних заробітних плат, з подальшою диференціацією посадових окладів педагогічних працівників інших категорій, науково-педагогічних працівників.

Чинні на сьогодні умови оплати праці педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів і установ освіти на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери (постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 та наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557) не дозволяють реалізувати норми статті 61 Закону України «Про освіту» щодо встановлення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії у розмірі трьох мінімальних заробітних плат та інші норми цієї статті щодо підвищення розмірів посадових окладів педагогічних працівників кожної наступної кваліфікаційної категорії. Навіть найвищий тарифний розряд Єдиної тарифної сітки 25 (у ректора закладу вищої освіти – 23-24) з тарифним коефіцієнтом 4,51 при прожитковому мінімумі для працездатних осіб станом на 01.01.2020 становить 9480 грн, що значно менше, ніж три мінімальні заробітні плати ($4723 \cdot 3 = 14169$ грн).

Прийняття рішення Уряду, яке б уже з 1 січня 2021 року дозволило виконати положення статті 61 Закону України «Про освіту», потребуватиме додатково видатків з державного та місцевих бюджетів щонайменше 300 млрд гривень (враховуючи прогнозовані розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб та мінімальної заробітної плати).

Водночас у пункті 6 розділу XII Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про освіту» Кабінету Міністрів України доручено забезпечити до 2023 року поетапну реалізацію положення частини другої статті 61 цього Закону, передбачивши при цьому щорічне збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до чотирьох прожиткових мінімумів для працездатних осіб пропорційно розміру збільшення доходів Державного бюджету України порівняно з попереднім роком, і затвердити відповідні схеми посадових окладів (ставок заробітної плати).

Протягом 2016-2019 років Уряд своїми рішеннями (постанови Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 974, від 11.01.2018 № 22, від 11.01.2018 № 23, від 21.01.2019 № 36, від 10.07.2019 № 695) збільшував оплату праці педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти, враховуючи можливості державного і місцевих бюджетів. Також згідно із законами України про Державний бюджет України на відповідні роки відбувалось збільшення розмірів посадових окладів працівників галузі освіти (як і для всіх інших працівників бюджетної сфери) за рахунок зростання прожиткового мінімуму для працездатних осіб, від якого залежить розмір посадового окладу працівника першого тарифного розряду і, відповідно, посадових окладів за іншими тарифними розрядами Єдиної тарифної сітки.

З метою поетапної реалізації положень частини другої статті 61 Закону України «Про освіту» відповідно до пункту 6 Прикінцевих положень цього Закону та частини другої статті 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки» було затверджено нові схеми посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників.

За відсутності у 2020 році коштів на реалізацію цієї постанови її запровадження було відтерміновано на рік, тобто до 31 грудня 2020 року (постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 № 1044).

Реалізація постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 у 2021 році потребуватиме додатково щонайменше 50 млрд грн з бюджетів різних рівнів (враховуючи прогнозований розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб).

При цьому зазначаємо, що при розрахунку додаткового фінансування на реалізацію норм постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 у 2021 році враховувалося скасування підвищень посадових окладів педагогічних і науково-педагогічних працівників, передбачених постановами Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 22, від 21.01.2019 № 36, та надбавки за

престижність педагогічної праці, встановленою постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 373.

За інформацією Міністерства фінансів, джерела покриття таких додаткових видатків в бюджеті країни відсутні. При цьому Міністерство фінансів вимагає зміни структури заробітної плати освітян, тобто при збільшенні посадових окладів переглянути доцільність виплати деяких доплат і надбавок, а також збільшення оплати праці працівників закладів освіти шляхом оптимізації (скорочення) мережі закладів.

Натомість будь-яке реформування системи оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників потребуватиме значних додаткових видатків з державного і місцевих бюджетів, а джерела покриття таких видатків на сьогодні у бюджеті країни відсутні. Через економічні труднощі, спричинені заходами боротьби з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19 та її наслідками, зараз стоїть питання наявності неінфляційних доходів державного і місцевих бюджетів для додаткового фінансування оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників, особливо це стосується закладів дошкільної і позашкільної освіти, фінансування яких здійснюється з місцевих бюджетів.

Оскільки при формуванні бюджету галузі на наступний рік розмір оплати праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників має першочергове значення, а впровадження в дію у 2021 році постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 стоїть під загрозою, Міністерством освіти і науки України створено робочу групу з розробки проекту Концепції трансформації оплати праці працівників галузі освіти і науки, яка має стати дорожньою картою оплати праці на 2021-2022 роки педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників і буде запропонована у вересні на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Зі свого боку Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (далі – Мінекономіки), підтримуючи позицію профспілкових організацій щодо необхідності забезпечення достойного рівня оплати праці працівників освіти і науки, у листі від 03.08.2020 № 3502-01/48039-03 зазначає, що здійснення заходів з підвищення оплати праці працівників як всієї бюджетної сфери, які оплачуються на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери (далі – ЄТС), так і окремих категорій працівників певної галузі, потребує значних додаткових видатків з державного та місцевих бюджетів, що на сьогодні є вкрай складним для забезпечення відповідними фінансовими ресурсами. Питання підвищення як розмірів посадових окладів (тарифних ставок), так і інших складових заробітної плати працівників бюджетної сфери, має вирішуватись з урахуванням реальних фінансових можливостей бюджетів усіх рівнів та з дотриманням вимог Бюджетного кодексу України щодо формування бюджету на основі принципу збалансованості – повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період.

З огляду на зазначене та з метою підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери з урахуванням реального стану розвитку

економіки та фінансових можливостей бюджету, в Мінекономіки опрацьовуються пропозиції щодо підвищення посадових окладів (тарифних ставок) працівників бюджетних установ, закладів та організацій відповідно до зростання на законодавчому рівні розміру мінімальної заробітної плати, а також шляхи удосконалення діючої ЄТС.

Водночас, Міністерство фінансів у своєму листі від 11.08.2020 № 04110-08-2/24733 щодо підготовки бюджетних запитів до проекту державного бюджету на 2021 рік та проекту прогнозу державного бюджету на 2022-2023 роки пропонує розраховувати заробітні плати працівників бюджетної сфери, виходячи із посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС: з 1 січня 2021 року в розмірі 2670 грн, з 1 липня 2021 року в розмірі 2893 гривні, на відміну від чинної на сьогодні норми щодо встановлення посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС у розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року (з 1 січня 2021 року – 2270 гривень). Таке нововведення потребуватиме внесення змін до ряду законів України та нормативно-правових актів з оплати праці, що дозволить збільшити розміри заробітних плат працівників бюджетної сфери майже на 30 відсотків.

Також зазначаємо, що збільшення заробітної плати педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників установ і закладів освіти залежить виключно від можливостей дохідної частини державного і місцевих бюджетів країни.

Заступник Міністра

Світлана ДАНИЛЕНКО